

besloten was, 'alle Schwarzkäufe mit sofortiger Wirkung einzustellen. Alle Organisationen zum Ankauf von Schwarzware werden', zo heette het verder, 'mit sofortiger Wirkung aufgelöst' – vóór 31 mei moesten alle lopende leveringscontracten afgewikkeld zijn.¹

Een en ander betekende uiteraard óók dat aan de beschermde positie van de Joden die in het kader van de *Blau-Aktion II* werkzaam geweest waren, een einde kwam. *Kapitän* Sommer trachtte voor elf van zijn Joodse inkopers te bereiken dat zij samen met achttien gezinsleden, overigens ook nog tegen extra-betaling van 5 000 dollar per gezin, verlof zouden krijgen om naar Spanje of Portugal te emigreren; Fiebig verzette zich hiertegen; die inkopers, betoogde hij, wisten veel te veel af van zaken die het daglicht niet konden verdragen. Wel meende Fiebig dat de *Sicherheitspolizei* rekening diende te houden met wat deze inkopers voor de Duitse zaak gepresteerd hadden. Eind juli gaf het *Reichssicherheitshauptamt* opdracht, alle Joden (en ook *Halbjuden* als Bandermann) die bij de *Blau-Aktion* betrokken geweest waren, te arresteren; de Joodse inkopers werden toen opgepakt, hun vrouwen en kinderen liet men voorlopig thuis zitten. Van die inkopers werden negentien eind september met hun gezinnen naar Westerbork gezonden – zeven personen, onder wie Heymann, Bandermann en Fleischmann, hield men toen nog vast. Volgens de geldende regels mocht men Bandermann die *Halbjude* was, en Heymann en Fleischmann die beiden gemengd-gehuwd waren, niet deporteren. Daar werd een andere oplossing voor gevonden: zij werden eerst alle drie in de Cellenbarakken opgesloten in afwachting van de resultaten van een diepgaand onderzoek in de boekhouding van de *Union* waarin geknoeid zou zijn; toen gebleken was dat die beschuldiging, vermoedelijk afkomstig van Heymanns vijanden binnen de *Sicherheitspolizei*, van alle grond ontbloot was, werden Heymann en Fleischmann tòch gestraft: zij werden naar het concentratiekamp Sachsenhausen getransporteerd van waaruit zij na een aantal maanden naar Westerbork overgebracht werden. Zij kwamen vandaar in Theresienstadt terecht; Fleischmann belandde uiteindelijk in Bergen-Belsen. Bandermann werd begin '44 uit de Cellenbarakken ontslagen; wat nadien met hem gebeurd is, weten wij niet. Op Heymann en Fleischmann komen wij nog terug.²

¹ Brief, 6 mei 1943, van de *Hauptabteilung Gewerbliche Wirtschaft* aan de *Bevollmächtigten* bij de rijksbureaus (*FiWi, HA GeWi*, 10 A 90).² Er zijn in totaal drie-entwintig Joodse inkopers in Westerbork terechtgekomen. Twee hunner zijn naar Auschwitz gedeporteerd (één kwam daar om het leven), twee naar Bergen-Belsen (beiden stierven), achttien naar Theresienstadt (van wie vijftien die in Auschwitz belandden, omkwamen) en één is hetzij uit Westerbork ontslagen, hetzij uit dat kamp ontlucht.